

Kultur / **Bøger**

Mellem socialistisk idealist og illusionsløs realist

ANMELDELSE / 02.09.16

Venstreradikale terrorister, CIA-agenter, en cigarrygende Che Guevara, hævmord og masser af sprut, vold og røverhistorier. Det burde næsten ikke være muligt at gøre Jan Stages omtumlede korrespondentliv kedeligt. Ikke desto mindre lykkes det for Morten Hesseldahl og Henrik Rehr med den biografiske tegneserie Det cubanske efterår.

Felix Rothstein

Jan Stage (1937-2003) var indtil sin død en af Danmarks vigtigste og mest kontroversielle journalister, berømt for sin frygtløshed og berygtet for sin, til tider, lemfældige omgang med sandheden. Morten Hesseldahl, der både var Stages ven og redaktør, har sammen med Henrik Rehr skabt en ujævn og uinteressant portrætteserie om et ellers usædvanligt liv.

Jan Stage kom helt tæt på Fidel Castro og Che Guevara som korrespondent for Land & Folk og Information i 60'erne og arbejdede også som cubansk agent en overgang. I 70'erne arbejdede han sammen med den italienske revolutionære forlægger Giangiacomo Feltrinelli og havde nære kontakter til terrorister i venstreradikale grupper som Rote Armé Fraktion og Brigade Rosse. Jan Stage var endda indblandet i mordet på en tidligere bolivianske efterretningsschef i Tyskland som den uvidende chauffør af

flugtbilen. I 80'erne rapporterede han fra en stribe af verdens brændpunkter – Afghanistan, Angola, Libanon – mens han i 90'erne især arbejdede som krigskorrespondent på Balkan.

Med afsæt i en rammefortælling, hvor Jan Stage ligger døende på Rigshospitalet, er det bl.a. disse historier som Morten Hesseldahl og Henrik Rehr fortæller i *Det cubanske efterår*, der er duoens første samarbejde siden den succesrige *Danmark besat*-serie om besættelsestiden. Særligt Jan Stages oplevelser i Latinamerika og hans forhold til den tyske terrorist Monika Ertl spiller en central rolle i tegneserien, der også søger at skildre Jan Stages splittelse mellem socialistisk idealist og illusionsløs realist, skuffet af mødet med den organiserede venstrefløj.

Morten Hesseldahls manuskript er præget af stor fascination af personen Jan Stage, som også var den navnemaskerede hovedperson i Hesseldahls spændingsroman *Ernestos hænder* fra 2014. Og selvom der både er begejstring og kærlighed til stoffet er *Det cubanske efterår* for ufokuseret og flygtigt fortalt til for alvor at blive medrivende. I stedet er tegneserien fyldt citater med fra Walt Whitman, García Lorca og Jean-Paul Sartre, der mest af alt virker som et tyndt alibi for fortællingens manglende tyngde. I det hele taget lider *Det cubanske efterår* under et overtydeligt billedsprog. Bogens figurer fremstilles som voodoo-agtige marionetdukker og faldende blade sammenstilles bombastisk med faldende bomber.

Især en situation i bogens indledende skitsering af Jan Stages skoletid på Sorø Akademi, hvor den unge Jan i trods brænder rektorens elskede rhododendroner af, stikker grelt ud. Jans barnlige trodshandling bliver sat ind i en verdenshistorisk kæde af store oprør med en side, hvor vi i montagestil ser benzindunk, tændstikker og flammer i nærbillede mens den eneste tekst, der følger i al sin selvhøjtidelige enkelthed lyder: »Indien: 1947. Burma: 1948. Cambodja: 1949. Sorø Akademi: 1955.« Pyh! Ingen tvil om, at blomsterafbrændingen har en afgørende betydning for Jan Stage og hans forhold til autoriteter og det at tage affære, skride til handling. Men den beslutning, der nok var skelsættende for drengen, mister sin betydning og bliver i stedet patetisk når den så eksplicit kædes sammen med skelsættende politiske begivenheder.

Henrik Rehr er en solid tegneserieveteran og han har høstet store roser for bøger som *Tribeca Sunset* (2004) og senest *Gavrilo Princip* (2014). Men han har en kedelig tendens til at fylde sine tegninger med skraveringer og gråtoner i rå mængder. Og det tynger i den grad *Det cubanske efterår*. Stilen er grundig og detaljerig, men det hele virker rutinepræget og uinspireret. Faktisk er det svært at finde et eneste spændende eller mindeværdigt billede, når man bladrer gennem bogen.

Og så er persontegningerne, især ansigterne, i *Det cubanske efterår* bemærkelsesværdigt svage. Jan Stage smiler fjoget, næsten voksdukkeagtigt spooky, på størstedelen af billederne og tegneseriens mange nærbilleder er påfaldende udynamiske, som ansigter, der alle er stivnet midt i en grimmasse.

I stedet for at skabe en fortælling af alle de hæsbæsende begivenheder i Cuba og Bolivia, alle de skumle og dystre koldkrigsspioner og af Jan Stages personlige konflikt mellem revolutionær kommunist og nærmest borgerlig individualist forsømmer *Det cubanske efterår* at samle sig til en prægnant skildring af en kompleks karakter. Vi ser kun i glimt, hvor god historien om Jan Stage rent faktisk er. For der er ingen tvivl om, at der er stof til både Hollywood-action og til et dybt psykologisk portræt. Og til alt muligt andet. Men *Det cubanske efterår*s 80 sider slår på ingen måde til.

FAKTA

Morten Hesseldahl og
Henrik Rehr, *Det
cubanske efterår*,
Forlaget Fahrenheit

